

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

4. juni 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — direktiv 1999/44/EF — forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed — erhververs status — egenskab af forbruger — varens manglende overensstemmelse med det aftalte — pligt til at underrette sælgeren — manglende overensstemmelse, der har vist sig senest seks måneder efter varens levering — bevisbyrde«

I sag C-497/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (Nederlandene) ved afgørelse af 10. september 2013, indgået til Domstolen den 16. september 2013, i sagen:

Froukje Faber

mod

Autobedrijf Hazet Ochten BV,

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne S. Rodin, A. Borg Barthet, M. Berger (refererende dommer) og F. Biltgen,

generaladvokat: E. Sharpston

justitssekretær: ekspeditionssekretær M. Ferreira,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 11. september 2014,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Autobedrijf Hazet Ochten BV ved advocaat W. van Ochten
- den nederlandske regering ved M. Bulterman, C. Schillemans og J. Langer, som befuldmægtigede
- den belgiske regering ved T. Materne og J.-C. Halleux, som befuldmægtigede
- den østrigske regering ved C. Pesendorfer, som befuldmægtiget
- Europa-Kommissionen ved M. van Beek, som befuldmægtiget,

* Processprog: nederlandsk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 27. november 2014,
afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, stk. 2, litra a), og artikel 5 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbruger køb og garantier i forbindelse hermed (EFT L 171, s. 12).
- 2 Denne anmodning blev indgivet i forbindelse med en tvist mellem Froukje Faber og Autobedrijf Hazet Ochten BV (herefter »Hazet«) vedrørende et krav om skadeserstatning som følge af manglende overensstemmelse med købsaftalen vedrørende det køretøj, som Froukje Faber havde købt hos Hazet.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 I artikel 1, stk. 2, litra a), i direktiv 1999/44 defineres begrebet »forbruger« som »en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv«.
- 4 Dette direktivs artikel 2, stk. 1 og 2, bestemmer:
 - »1. Sælgeren har pligt til at levere forbrugeren varer, der er i overensstemmelse med købsaftalen.
 2. Forbrugsvarer formodes at være i overensstemmelse med aftalen, hvis de
 - a) er i overensstemmelse med sælgers beskrivelse af dem og har den beskaffenhed, der svarer til en vareprøve eller model, som sælger har forelagt forbrugeren
 - b) er egnet til et særligt formål, som forbrugeren ønsker, at de skal kunne anvendes til, når han har gjort sælger bekendt hermed på tidspunktet for aftalens indgåelse, og sælger har accepteret dette
 - c) er egnet til de formål, som varer af samme type sædvanligvis anvendes til
 - d) har den beskaffenhed og brugbarhed, der er sædvanlig for varer af samme type, og som forbrugeren med rimelighed kan forvente under hensyntagen til deres art og i givet fald de oplysninger om deres konkrete egenskaber, der er afgivet offentligt om dem af sælgeren, producenten eller dennes repræsentant, navnlig i reklamer eller gennem mærkning.«
- 5 Artikel 3 i direktiv 1999/44 med overskriften »Forbrugerens rettigheder« bestemmer i stk. 1, at »[s]ælgeren [...] over for forbrugeren [skal] være ansvarlig for manglende overensstemmelse med købsaftalen, der foreligger ved forbrugsvarens levering«.
- 6 Dette direktivs artikel 5 om frister har følgende ordlyd:
 - »1. Sælgeren er ansvarlig i medfør af artikel 3, når den manglende overensstemmelse viser sig senest to år efter leveringen af varen. [...]
 2. Medlemsstaterne kan fastsætte, at forbrugeren for at benytte sig af sine rettigheder skal underrette sælgeren om den manglende overensstemmelse senest to måneder efter, at han har opdaget den.

[...]

3. Medmindre andet bevises, skal manglende overensstemmelse, der viser sig senest seks måneder efter varens levering, formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet, medmindre denne formodning er uforenelig med varens eller den manglende overensstemmelses art.«

- 7 Artikel 7 i direktiv 1999/44 præciserer, at direktivets bestemmelser har en ufravigelig karakter, og særligt, at aftalevilkår, som direkte eller indirekte begrænser de rettigheder, som følger heraf, i henhold til national lovgivning skal være ikke-bindende for forbrugeren.

Nederlandsk ret

Materiel ret

- 8 I artikel 7:5, stk. 1, i Burgerlijk Wetboek (den borgerlige lovbog, herefter »BW«) defineres forbrugerkøb som »en aftale om salg af et rørligt gode [...], som indgås mellem en sælger, der handler inden for rammerne af udøvelsen af et erhverv, og en køber, der er en fysisk person, der ikke handler inden for rammerne af et erhverv«.

- 9 BW's artikel 7:17, stk. 1, bestemmer, at salgsgenstanden skal være i overensstemmelse med købsaftalen.

- 10 BW's artikel 7:18, stk. 2, som gennemfører artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 i nederlandsk lovgivning, bestemmer følgende:

»I forbindelse med forbrugerkøb formodes det, at salgsgenstanden ved levering ikke er i overensstemmelse med købsaftalen, såfremt den manglende overensstemmelse med det aftalte viser sig inden for en frist på seks måneder fra leveringen, medmindre salgsgenstandens eller den manglende overensstemmelses art ikke er til hinder for denne formodning.«

- 11 Det følger af de forklarende bemærkninger til indsættelsen af denne bestemmelse, at køberen skal gøre gældende, og ved indsigelse bevise, at salgsgenstanden ikke er i overensstemmelse med det aftalte, og at den manglende overensstemmelse har vist sig inden for seks måneder efter leveringen. Det tilkommer herefter sælgeren at gøre gældende og bevise, at salgsgenstanden faktisk svarer til det aftalte.

- 12 BW's artikel 7:23, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Køber kan ikke længere gøre salgsgenstandens manglende overensstemmelse med købsaftalen gældende, såfremt han ikke inden for en rimelig frist efter, at han har konstateret dette eller med rimelig omhu burde have konstateret dette, har underrettet sælger herom. Fremgår det imidlertid, at genstanden mangler en egenskab, som sælgeren havde tillagt den, eller hvis den manglende overensstemmelse vedrører omstændigheder, som sælger kendte eller burde kende, men ikke har meddelt, skal køber underrette sælger inden for en rimelig frist efter konstateringen. Ved forbrugerkøb skal køberen underrette sælgeren inden for en rimelig frist efter konstateringen, hvorved denne anses for underrettet inden for en rimelig frist, hvis han underrettes inden to måneder efter konstateringen.«

- 13 Det fremgår af Hoge Raads faste retspraksis, at det, hvis sælgeren gør gældende, at underretning ikke er sket inden for fristen, påhviler køberen at gøre gældende og, ved begrundet indsigelse, bevise, at denne underretning er sket inden for en rimelig frist og på en måde, som klart kan identificeres af sælgeren. Hvorvidt en underretning, som er sket mere end to måneder efter konstateringen af den manglende overensstemmelsen, kan anses for at være sket inden for en rimelig frist, afhænger i forbrugerkøb af sagens omstændigheder.

Procesretten

- 14 I henhold til artikel 23 og 24 i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (den civile retsplejelov, herefter »Rv«) må dommeren kun basere sin afgørelse på parternes krav og skal holde sig til de juridiske kendsgerninger, som kravet, stævningen eller forsvaret er baseret på.
- 15 Retten i en appelsag kan alene udtale sig om klagepunkter, der er rejst af parterne i de første påstande, der nedlægges i appellen. Appelinstanten skal imidlertid ex officio anvende de relevante bestemmelser om ufravigelige retsgrundsætninger, selv om de ikke er blevet påberåbt af parterne.
- 16 I henhold til Rv's artikel 22 »må dommeren [dog] under alle omstændigheder og på ethvert trin i retssagen anmode en af parterne eller begge parter om at forklare visse argumenter eller fremlægge visse dokumenter vedrørende sagen«.

De faktiske omstændigheder i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 17 Den 27. maj 2008 købte Froukje Faber et brugt køretøj hos Hazet. Den købsaftale, der blev indgået mellem parterne, blev udfærdiget på en fortrykt formular med dette værksteds brevhoved med titlen »Købsaftale med en privatperson«.
- 18 Den 26. september 2008 brød det pågældende køretøj i brand under kørslen og blev totalskadet. Froukje Faber, som kørte køretøjet, var på vej til et forretningsmøde sammen med sin datter.
- 19 Det nævnte køretøj blev fragtet til Hazet af et bjergningskøretøj og derefter, på Hazets anmodning, til en ophugningsvirksomhed med henblik på registrering i overensstemmelse med den gældende miljølovgivning. Froukje Faber har gjort gældende, at parterne ved denne lejlighed drøftede skaden og Hazets mulige ansvar, hvilket bestrides af Hazet.
- 20 I begyndelsen af 2009 kontaktede Hazet Froukje Faber telefonisk, som informerede Hazet om, at hun afventede politirapporten om branden. På Froukje Fabers forespørgsel meddelte politiet hende imidlertid, at der ikke var blevet udarbejdet nogen teknisk rapport.
- 21 Den 8. maj 2009 blev det pågældende køretøj ophugget, hvilket Hazet blev informeret om forinden.
- 22 Ved skrivelse af 11. maj 2009 meddelte Froukje Faber Hazet, at hun holdt Hazet ansvarlig for tabet som følge af branden, som havde ødelagt hendes køretøj. Dette tab, som svarede til købsprisen for køretøjet samt værdien af forskellige genstande, som befandt sig i køretøjet, blev af Froukje Faber vurderet til 10 828,55 EUR.
- 23 I begyndelsen af juli måned 2009 hyrede Froukje Faber et ekspertfirma til at gennemføre en teknisk undersøgelse for at finde årsagen til, at køretøjet brød i brand. Da dette i mellemtiden var blevet ophugget, kunne ekspertundersøgelsen ikke finde sted.
- 24 Den 26. oktober 2010 anlagde Froukje Faber sag mod Hazet ved Rechtbank Arnhem.
- 25 Til støtte for sit søgsmål gjorde Froukje Faber gældende, at køretøjet ikke svarede til det aftalte, og at der således forelå manglende overensstemmelse som omhandlet i BW's artikel 7:17. Hun anførte dog ikke, at hun havde foretaget sit køb i egenskab af forbruger.
- 26 Hazet bestred, at der var tale om et tilfælde af manglende overensstemmelse, og gjorde gældende, at Froukje Faber havde reklameret for sent, således at hun havde fortabt alle sine rettigheder i henhold til BW's artikel 7:23, stk. 1.

- 27 Ved kendelse af 27. april 2011 forkastede Rechtbank Arnhem Froukje Fabers påstande. Denne ret fandt, at Hazet med rette kunne påberåbe sig BW's artikel 7:23, stk. 1, eftersom den første kontakt mellem parterne først fandt sted pr. telefon i begyndelsen af 2009, mere end tre måneder efter, at køretøjet brød i brand. Den nævnte ret fandt endvidere, at der ikke var grund til at undersøge nærmere, om Froukje Faber havde optrådt som forbruger.
- 28 Den 26. juli 2011 appellerede Froukje Faber kendelsen til le Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden (appelleretten i Arnhem-Leeuwarden).
- 29 I forbindelse med appellen fremførte Froukje Faber to anbringender, det første vedrørende retten i første instans' vurdering, hvorefter hun ikke havde reageret inden for de lovbestemte frister, det andet vedrørende den omstændighed, at brandvæsenet og politiet, som var ankommet til brandstedet, havde nævnt en teknisk defekt, der havde påvirket køretøjet.
- 30 Froukje Faber har derimod ikke fremført noget klagepunkt mod Rechtbank Arnheims vurdering, hvorefter der ikke fandtes grund til at afgøre, om kontrakten mellem parterne vedrørte et forbrugerkøb. Hun har heller ikke præciseret, hvorvidt hun havde købt den pågældende bil i sin egenskab af forbruger.
- 31 Det er på denne baggrund, at Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:
- »1) Følger det af effektivitetsprincippet, af det høje forbrugerbeskyttelsesniveau inden for EU, der tilstræbes med direktiv 1999/44, eller af andre EU-retlige bestemmelser eller normer, at de nationale retter af egen drift er forpligtet til at undersøge, om køberen i henhold til en aftale er (en) forbruger som omhandlet i artikel 1. stk. 2, litra a), i direktiv 1999/44?
 - 2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, gælder dette også, såfremt sagens akter ingen (eller ufuldstændige eller modstridende) faktiske oplysninger indeholder med henblik på at kunne fastslå køberens egenskab?
 - 3) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, gælder dette også i en appelsag, hvor køber ikke har rejst indsigelse mod den appellerede kendelse fra førstinstansen, for så vidt denne i henhold til kendelsen ikke (af egen drift) foretog nogen undersøgelse, og for så vidt den udtrykkeligt undlod at besvare spørgsmålet, om køber kunne anses for forbruger?
 - 4) Skal artikel 5 i direktiv 1999/44 anses for ligeværdig med nationale regler, der inden for den interne retsorden har rang af ufravigelige retsgrundsætninger?
 - 5) Er effektivitetsprincippet, det høje forbrugerbeskyttelsesniveau inden for EU, der tilstræbes med direktiv 1999/44, eller andre EU-retlige bestemmelser eller normer til hinder for nederlandsk ret for så vidt angår forbrugerkøberens indsigelsespligt og bevisbyrde i forbindelse med pligten til (rettidig) underretning af sælger om den formentlige mangel ved salgsgenstanden?
 - 6) Er effektivitetsprincippet, det høje forbrugerbeskyttelsesniveau inden for EU, der tilstræbes med direktiv 1999/44, eller andre EU-retlige bestemmelser eller normer til hinder for nederlandsk ret for så vidt angår forbrugerkøberens indsigelsespligt og bevisbyrde med hensyn til, at salgsgenstanden ikke er i overensstemmelse med det aftalte, og for så vidt angår kravet om, at denne manglende overensstemmelse skal have vist sig inden for en frist af seks måneder efter leveringen? Hvad betyder ordene »manglende overensstemmelse, der viser sig« i artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 og især, på hvilken måde skal forbrugerkøberen gøre de omstændigheder gældende, der vedrører (årsagen til) til den manglende overensstemmelse? Er det herved tilstrækkeligt, at forbrugerkøberen gør gældende og ved begrundet indsigelse beviser, at

salgsstanden ikke fungerer (tilfredsstillende), eller skal han også gøre gældende og ved begrundet indsigelse bevise, hvilken mangel ved salgsstanden der er grunden til, at den ikke fungerer (tilfredsstillende)?

- 7) Har det for besvarelsen af de foregående spørgsmål nogen betydning, at Froukje Faber i begge instanser har ladet sig bistå af en advokat?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første, det andet, det tredje og det syvende spørgsmål

- 32 Med disse spørgsmål, som skal undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om den nationale ret, som skal afgøre en tvist vedrørende en sælgers garanti til en erhverver i forbindelse med en købsaftale om en løsørestand, i henhold til effektivitetsprincippet af egen drift er forpligtet til at undersøge, om erhververen skal anses for en forbruger som omhandlet i direktiv 1999/44, selv om denne part ikke har påberåbt sig denne egenskab?
- 33 Det skal indledningsvis bemærkes, at tvisten i hovedsagen verserer mellem to private parter. Selv om ingen af parterne i en sådan tvist kan forlade sig på den direkte virkning af direktiv 1999/44, følger det imidlertid af fast retspraksis, at den nationale ret, ved hvilken en tvist, som udelukkende er mellem private parter, verserer, er forpligtet til, når den anvender nationale bestemmelser, at tage samtlige bestemmelser i national ret i betragtning og i videst muligt omfang fortolke dem i lyset af ordlyden af samt formålet med det direktiv, der finder anvendelse på området, for at nå til en løsning, der er i overensstemmelse med det formål, der forfølges med direktivet (jf. bl.a. dom LCL Le Crédit Lyonnais, C-565/12, EU:C:2014:190, præmis 54 og den deri nævnte retspraksis).
- 34 På grundlag af de for Domstolen foreliggende oplysninger blev direktiv 1999/44 gennemført i nederlandsk ret ved indsættelsen af særlige bestemmelser for forbruger købsaftaler i BW's syvende bog med titlen »Særlige aftaler« blandt de garantiregler, som finder anvendelse uden forskel på alle købsaftaler.
- 35 Med hensyn til den pågældende købsaftale i hovedsagen har den forelæggende ret anført, at der er tvivl om de anvendelige bestemmelser i fravær af viden om, hvorvidt denne aftale blev indgået af en forbruger.
- 36 Det er således anført i forelæggelsesafgørelsen, at selv om Froukje Faber til støtte for at påberåbe sig en garanti over for Hazet havde fremlagt et aftaledokument med titlen »købsaftale med en privat«, har hun ikke præciseret, om denne aftale blev indgået som led i hendes erhverv eller uden for dette, om end dette forhold ville have muliggjort det for den ret, for hvilken tvisten i hovedsagen er indbragt, at afgøre, hvorvidt hun kan anses for forbruger som omhandlet i gældende national ret og i artikel 1, stk. 2, litra a) i direktiv 1999/44. Froukje Fabers sag blev desuden forkastet i første instans for at være blevet indgivet for sent for så vidt angår de frister, som er fastsat i national ret, uden at det blev fastslået, i hvilken egenskab den berørte havde indgået den nævnte aftale. Endelig har Froukje Faber heller ikke i de anbringender, som hun har fremsat til støtte for sin appel, og som afgrænser omfanget af tvisten i forhold til appelretten, gjort gældende, at hun handlede i egenskab af forbruger.
- 37 For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt den nationale ret i en sådan kontekst er forpligtet til af egen drift at undersøge, om erhververen skal anses for forbruger, skal det bemærkes, at i mangel af harmonisering af procesreglerne følger de processuelle regler for søgsmål til sikring af beskyttelsen af de rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, af medlemsstaternes nationale ret, på betingelse

af, at de imidlertid ikke er mindre gunstige end dem, der regulerer tilsvarende situationer i national ret (ækvivalensprincippet), og at de ikke i praksis gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der tillægges forbrugere i henhold til EU-retten (effektivitetsprincippet).

- 38 I denne henseende skal det bemærkes, at det principielt tilkommer den nationale ret at foretage en juridisk kvalificering af de faktiske omstændigheder og retsregler, som parterne har påberåbt sig til støtte for deres påstande, med henblik på at fastslå, hvilke regler der skal anvendes på en tvist, der er indbragt for den. Denne juridiske kvalifikation er en forudsætning, når der i et tilfælde som i hovedsagen kan gælde forskellige regler for den garanti for den solgte genstand, som appellantens påberåber sig, afhængig af erhververens egenskab. En sådan kvalifikation indebærer ikke i sig selv, at retten af egen drift skal udøve sine prøvelsesbeføjelser, men blot, at den skal konstatere og kontrollere eksistensen af et lovbestemt krav, som er afgørende for den retsregel, der skal anvendes.
- 39 På samme måde som det i forbindelse med processuelle regler i dens nationale retsorden påhviler den at kvalificere retlige elementer og omstændigheder, som er blevet forelagt den af parterne med henblik på at fastslå den nationale retsregel, der skal anvendes, er den nationale ret ved i givet fald at opfordre sidstnævnte til at fremkomme med enhver fornøden nyttig præcisering, i henhold til ækvivalensprincippet forpligtet til at gøre det samme med henblik på at fastslå, om en EU-retlig norm finder anvendelse.
- 40 Dette kunne være tilfældet i hovedsagen, hvor den nationale ret, sådan som den selv har anført i forelæggelsesafgørelsen, har et »holdepunkt«, i det foreliggende tilfælde Froukje Fabers fremlæggelse af et dokument med titlen »Købsaftale med en privat«, og hvor denne ret, som fremhævet af den nederlandske regering, i henhold til Rv's artikel 22 har mulighed for at anmode parterne om at forklare visse argumenter eller fremlægge visse dokumenter. Det påhviler den nationale ret at efterprøve dette.
- 41 Det er således kun i den hypotetiske situation, hvor de nationale processuelle regler ikke giver den nationale ret nogen mulighed for at give de omtvistede omstændigheder og retsregler en korrekt kvalificering, hvis denne ikke er blevet udtrykkeligt påberåbt af parterne selv til støtte for deres påstande, at spørgsmålet om, hvorvidt effektivitetsprincippet tillader den nationale ret at karakterisere en part som forbruger, som ikke har påberåbt sig denne egenskab, opstår.
- 42 Domstolen har faktisk på grundlag af effektivitetsprincippet og uanset modstridende national ret krævet, at den nationale ret af egen drift anvender visse bestemmelser indeholdt i EU's direktiver om forbrugerbeskyttelse. Dette krav er blevet begrundet med hensynet til, at den ved disse direktiver indførte beskyttelsesordning hviler på den betragtning, at forbrugeren befinder sig i en svagere stilling end den erhvervsdrivende såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, og at der er en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren bl.a. på grund af ukendskab til reglerne ikke påberåber sig den retsregel, som har til formål at beskytte forbrugeren (jf. i denne retning for så vidt angår Rådets direktiv 93/13/EØF af 5.4.1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29), dom Mostaza Claro, C-168/05, EU:C:2006:675, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis, samt for så vidt angår Rådets direktiv 87/102/EØF af 22.12.1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugercredit (EFT 1987 L 42, s. 48) dom Rampion og Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, præmis 65).
- 43 Domstolen har fastslået, at hvert enkelt tilfælde, hvor der opstår spørgsmål om, hvorvidt en national processuel bestemmelse gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at anvende EU-retten, skal bedømmes under hensyn til, hvilken stilling bestemmelsen indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn, for de forskellige nationale retsinstanser (jf. bl.a. dom Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis).

- 44 Processuelle regler, der, som det kan være tilfældet i hovedsagen, forbyder såvel retten i første instans som appelinstansen, for hvilken en sag om krav på garanti på grundlag af en købsaftale verserer, at karakterisere det pågældende kontraktlige forhold som et forbruger køb på grundlag af retlige elementer og omstændigheder, som de råder over eller kan råde over efter en simpel anmodning om oplysninger, når forbrugeren ikke udtrykkeligt har påberåbt sig denne egenskab, pålægger imidlertid forbrugeren en forpligtelse til selv at foretage en fuldstændig retlig kvalifikation af sin situation for ikke at fortabe de rettigheder, som EU-logiveren har villet tillægge ham ved direktiv 1999/44. På et område, hvor de processuelle regler i mange medlemsstater tillader private at repræsentere dem selv ved retterne, vil der være en ikke ubetydelig risiko for, at forbrugeren bl.a. på grund af ukendskab til reglerne ikke vil være i stand til at opfylde krav på et sådant niveau.
- 45 Det følger heraf, at processuelle regler som de i præmissen ovenfor beskrevne ikke er i overensstemmelse med effektivitetsprincippet, idet de i sager om garanti på grundlag af manglende overensstemmelse, som forbrugerne er parter i, gør anvendelsen af den beskyttelse, som direktiv 1999/44 har til hensigt at yde de sidstnævnte, uforholdsmæssigt vanskelig.
- 46 Effektivitetsprincippet gør derimod, at den nationale ret, for hvilken der verserer en tvist om en aftale, som kan være omfattet af anvendelsesområdet for det nævnte direktiv, er forpligtet til at efterprøve, om erhververen har egenskab af forbruger, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, eller kan råde over dem efter en simpel anmodning om oplysninger, selv hvis sidstnævnte ikke udtrykkeligt har påberåbt sig denne egenskab.
- 47 Det skal tilføjes, at spørgsmålet om, hvorvidt forbrugeren lader sig repræsentere af en advokat eller ej, ikke kan ændre denne konklusion, da fortolkningen af EU-retten samt anvendelsesområdet for effektivitetsprincippet og ækvivalensprincippet er uafhængige af de konkrete omstændigheder i den enkelte sag (jf. i denne retning dom Rampion og Godard, C-429/05, EU:C:2007:575, præmis 65).
- 48 I lyset af det anførte skal det første, det andet, det tredje og det syvende spørgsmål besvares med, at direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den nationale ret, for hvilken der verserer en tvist om en aftale, som kan være omfattet af anvendelsesområdet for dette direktiv, er forpligtet til at efterprøve, om erhververen kan karakteriseres som forbruger som omhandlet i det nævnte direktiv, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, eller kan råde over dem efter en simpel anmodning om oplysninger, selv hvis sidstnævnte ikke har påberåbt sig denne egenskab.

Det fjerde spørgsmål

- 49 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 5 i direktiv 1999/44 kan anses for ligeværdig med en ufravigelig retsgrundsætning som omhandlet i sin nationale lovgivning, dvs. som en regel, som den nationale ret kan efterprøve af egen drift i forbindelse med en appelsag.
- 50 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at dette spørgsmål konkret drejer sig om artikel 5, stk. 3, i det nævnte direktiv, som bestemmer, at medmindre andet bevises, skal manglende overensstemmelse, der viser sig senest seks måneder efter varens levering, i princippet formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet.
- 51 Det skal bemærkes, at det spørgsmål, den forelæggende ret har stillet, udelukkende er relevant, såfremt den nationale ret har fastslået, at den omhandlede aftale hører under anvendelsesområdet for direktiv 1999/44, hvilket bl.a. forudsætter, at denne aftale blev indgået med en forbruger.

- 52 I den ansvarsordning, som er fastsat i direktiv 1999/44, præciseres det i det nævnte direktivs artikel 3, stk. 1, at sælgeren skal være ansvarlig for manglende overensstemmelse med købsaftalen, der foreligger ved forbrugswarens levering, mens direktivets artikel 2, stk. 2, fastsætter en formodning for varens overensstemmelse med købsaftalen. Det følger af en samlet anvendelse af disse bestemmelser, at det i princippet påhviler forbrugeren at føre bevis for eksistensen af en manglende overensstemmelse og dennes eksistens på datoen for leveringen af varen.
- 53 Artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 opstiller en undtagelsesregel til dette princip i tilfælde af, at den manglende overensstemmelse har vist sig inden for seks måneder efter varens levering. I det tilfælde formodes den manglende overensstemmelse faktisk at have eksisteret på leveringstidspunktet.
- 54 Denne lettelse af bevisbyrden for forbrugeren hviler på konstateringen af, at i tilfælde af, at den manglende overensstemmelse først viser sig efter datoen for varens levering, kan beviset for, at denne manglende overensstemmelse eksisterede på denne dato, vise sig som en »uoverstigelig hindring for forbrugeren«, mens det generelt er meget nemmere for den erhvervsdrivende at påvise, at den manglende overensstemmelse ikke var til stede på tidspunktet for leveringen, og at det f.eks. følger af forbrugerens forkerte anvendelse (jf. begrundelsen for forslaget til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om køb af forbrugsvarer og forbrugsgarantier, KOM(95) 520 endelig, s. 13).
- 55 Bevisbyrdefordelingen som omhandlet i artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 har i overensstemmelse med direktivets artikel 7 en ufravigelig karakter både for parterne, som ikke kan fravige den ved aftale, og for medlemsstaterne, som skal sikre dens overholdelse. Dette indebærer, at denne bevisbyrderregel skal finde anvendelse, selv om den ikke er blevet udtrykkeligt påberåbt af den forbruger, som er berettiget i henhold til reglen.
- 56 I betragtning af karakteren og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugerne i artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44, hviler på, skal denne bestemmelse anses for ligeværdig med en national regel, der inden for den interne retsorden har rang af en ufravigelig retsgrundsætning. Det følger heraf, at den nationale ret, når den i henhold til sin interne retsorden råder over muligheden for af egen drift at anvende en sådan retsgrundsætning, er forpligtet til af egen drift at anvende enhver bestemmelse i den nationale lovgivning, der gennemfører den nævnte artikel 5, stk. 3 (jf. i den retning dom Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, præmis 52-54 og den deri nævnte retspraksis).
- 57 Under disse omstændigheder skal det fjerde spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den skal anses for ligeværdig med en national regel, der inden for den nationale retsorden har rang af en ufravigelig retsgrundsætning, og at den nationale ret er forpligtet til af egen drift at anvende enhver bestemmelse i den nationale lovgivning, der sikrer dens gennemførelse i national ret.

Det femte spørgsmål

- 58 Med dette spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om effektivitetsprincippet er til hinder for en national regel, som pålægger forbrugeren at dokumentere, at denne har underrettet sælgeren om den manglende overensstemmelse inden for en rimelig frist.
- 59 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at den nederlandske lovgiver foreskriver en sådan forpligtelse i BW's artikel 7:23, og at det i overensstemmelse med Hoge Raads retspraksis i tilfælde af sælgerens indsigelse påhviler forbrugeren at bevise, at han har underrettet sidstnævnte om den leverede vares manglende overensstemmelse med aftalen. Det fremgår endvidere af oplysningerne fra den forelæggende ret, at i den ordning, som er fastsat af den nederlandske lovgiver, anses denne underretning for at være sket inden for en rimelig frist, hvis den er sket inden for en frist på to

måneder fra konstateringen af den manglende overensstemmelse. I henhold til Hoge Raads retspraksis afhænger spørgsmålet om, hvorvidt en underretning, som er sket efter udløbet af denne frist, er sket inden for en rimelig frist, desuden af sagens omstændigheder i hvert enkelt tilfælde.

- 60 Det skal i denne forbindelse bemærkes, at artikel 5, stk. 2, i direktiv 1999/44 giver medlemsstaterne mulighed for at bestemme, at forbrugeren for at kunne gøre brug af sine rettigheder skal underrette sælgeren om den manglende overensstemmelse inden for en frist på to måneder fra den dato, hvor den manglende overensstemmelse blev konstateret.
- 61 Ifølge forarbejderne til det nævnte direktiv opfylder denne mulighed hensynet til at forbedre retssikkerheden, ved at tilskynde køberen til »agtpågivenhed, samtidig med at der tages hensyn til sælgerens interesse« »uden at indføre en streng pligt til at foretage en omhyggelig kontrol med varen« (jf. begrundelsen til direktivforslaget, KOM(95) 520 endelig, s. 14).
- 62 Som det nemlig følger af ordlyden af artikel 5, stk. 2, i direktiv 1999/44, sammenholdt med 19. betragtning til dette direktiv, og af det med denne bestemmelse forfulgte formål, kan den forpligtelse, som således er pålagt forbrugeren, ikke bestå i mere end den forpligtelse, som består i at underrette sælgeren om eksistensen af en manglende overensstemmelse.
- 63 Hvad angår indholdet af denne underretning kan forbrugeren ikke forpligtes til at bevise, at en manglende overensstemmelse faktisk har berørt den vare, som han har købt. Under hensyntagen til den svagere stilling, som han befinder sig i i forhold til sælgeren for så vidt angår oplysningerne om denne vares egenskaber og den stand, som denne blev solgt i, kan forbrugeren heller ikke forpligtes til at angive den præcise årsag til denne manglende overensstemmelse. Med henblik på, at oplysningerne kan være brugbare for sælgeren, skal de derimod indeholde en vis mængde angivelser vedrørende den pågældende vares art, indholdet af den relevante købsaftale og de konkrete udtryk for den påståede manglende overensstemmelse, hvis grad af præcision nødvendigvis vil variere alt efter den enkelte sags omstændigheder.
- 64 Hvad angår beviset på, at sælgeren er blevet underrettet, må dette principielt afgøres efter de nationale regler om emnet, som ikke desto mindre skal overholde effektivitetsprincippet. Heraf følger, at en medlemsstat ikke kan opstille krav af en karakter, som gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for at forbrugeren at udøve sine rettigheder i henhold til direktiv 1999/44.
- 65 Derfor skal det femte præjudicielle spørgsmål besvares med, at artikel 5, stk. 2, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national regel, som bestemmer, at forbrugeren for at kunne gøre brug af sine rettigheder i henhold til dette direktiv skal underrette sælgeren om den manglende overensstemmelse inden for en rimelig frist, på betingelse af, at denne forbruger har en frist på mindst to måneder fra den dato, hvor den manglende overensstemmelse blev konstateret, til at give denne underretning, at oplysningerne udelukkende kun skal vedrøre eksistensen af den nævnte manglende overensstemmelse, og at forbrugeren ikke underlægges bevisregler, som gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for den nævnte forbruger at udøve sine rettigheder.

Det sjette spørgsmål

- 66 Med dette spørgsmål spørger den forelæggende ret nærmere bestemt, hvorledes bevisbyrdefordelingen, som er angivet i artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44, fungerer, og særligt, hvilke beviser det tilkommer forbrugeren at fremlægge.
- 67 Som fastslået i denne doms præmis 53, fastlægger denne bestemmelse en undtagelsesregel til princippet, hvorefter det påhviler forbrugeren at afkræfte formodningen for, at salgsgenstanden er i overensstemmelse med aftalen, der er fastslået i artikel 2, stk. 2, i dette direktiv, og at bevise den påståede manglende overensstemmelse.

- 68 I tilfælde, hvor den manglende overensstemmelse har vist sig inden for seks måneder efter varens levering, letter artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 forbrugerens bevisbyrde ved at fastsætte, at den manglende overensstemmelse formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet.
- 69 For at kunne benytte sig af denne bevislempelse skal forbrugeren ikke desto mindre bevise visse forhold.
- 70 Dels skal forbrugeren gøre gældende og bevise, at salgsgenstanden ikke er i overensstemmelse med den pågældende aftale, da den f.eks. ikke har de aftalte egenskaber, eller at den er uegnet til den anvendelse, som man sædvanligvis kan forvente af denne type vare. Forbrugeren er kun forpligtet til at bevise eksistensen af denne manglende overensstemmelse. Forbrugeren er hverken forpligtet til at bevise årsagen til denne manglende overensstemmelse eller til at bevise, at den kan tilskrives sælgeren.
- 71 Dels skal forbrugeren bevise, at den manglende overensstemmelse er opstået, dvs. fysisk har vist sig, inden for en frist på seks måneder fra leveringen.
- 72 Ved bevis for disse forhold fritages forbrugeren for at bevise, at den manglende overensstemmelse eksisterede på leveringsdatoen. Den manglende overensstemmelses opståen i den korte periode på seks måneder gør det muligt at formode, at »kimen« til manglen allerede var til stede på leveringstidspunktet, selv om manglen først har vist sig efter leveringen (jf. begrundelsen til direktivforslaget, KOM(95) 520 endelig, s. 12).
- 73 Det påhviler således i givet fald den erhvervsdrivende at bevise, at den manglende overensstemmelse ikke var til stede på leveringstidspunktet, ved at bevise, at denne manglende overensstemmelse skyldes eller har sin oprindelse i en handling eller en udeladelse, som er sket efter denne levering.
- 74 Såfremt det ikke lykkes sælgeren i tilstrækkelig grad at bevise, at den manglende uoverensstemmelses årsag eller oprindelse findes i en omstændighed, som er indtrådt efter leveringen, gør formodningen i artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 det muligt for forbrugeren at gøre sine rettigheder i henhold til dette direktiv gældende.
- 75 Det sjette spørgsmål må således besvares med, at artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den regel, hvorefter den manglende overensstemmelse formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet,
- finder anvendelse, når forbrugeren kan bevise, at salgsgenstanden ikke er i overensstemmelse med aftalen, og at den pågældende manglende overensstemmelse er opstået, dvs. fysisk har vist sig, inden for en frist på seks måneder fra leveringen; forbrugeren er hverken forpligtet til at bevise årsagen til denne manglende overensstemmelse eller til at bevise, at den kan tilskrives sælgeren
 - kun kan tilsidesættes, hvis sælgeren i tilstrækkelig grad kan bevise, at den nævnte manglende uoverensstemmelses årsag eller oprindelse findes i en omstændighed, som er indtrådt efter leveringen.

Sagens omkostninger

- 76 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parter udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

- 1) Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF af 25. maj 1999 om visse aspekter af forbrugerkøb og garantier i forbindelse hermed skal fortolkes således, at den nationale ret, for hvilken der verserer en tvist om en aftale, som kan være omfattet af anvendelsesområdet for dette direktiv, er forpligtet til at efterprøve, om erhververen kan karakteriseres som forbruger som omhandlet i det nævnte direktiv, så snart den råder over de oplysninger vedrørende de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver, eller kan råde over dem efter en simpel anmodning om oplysninger, selv hvis sidstnævnte ikke har påberåbt sig denne egenskab.
- 2) Artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den skal anses for ligeværdig med en national regel, der inden for den nationale retsorden har rang af en ufravigelig retsgrundsætning, og at den nationale ret er forpligtet til af egen drift at anvende enhver bestemmelse i den nationale lovgivning, der sikrer dens gennemførelse i national ret.
- 3) Artikel 5, stk. 2, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for en national regel, som bestemmer, at forbrugeren, for at kunne gøre brug af sine rettigheder i henhold til dette direktiv, skal underrette sælgeren om den manglende overensstemmelse inden for en rimelig frist, på betingelse af, at denne forbruger har en frist på mindst to måneder fra den dato, hvor den manglende overensstemmelse blev konstateret, til at give denne underretning, at oplysningerne udelukkende skal vedrøre eksistensen af den nævnte manglende overensstemmelse, og at forbrugeren ikke underlægges bevisregler, som gør det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt for den nævnte forbruger at udøve sine rettigheder.
- 4) Artikel 5, stk. 3, i direktiv 1999/44 skal fortolkes således, at den regel, hvorefter den manglende overensstemmelse formodes at have eksisteret på leveringstidspunktet,
 - finder anvendelse, når forbrugeren kan bevise, at salgsgenstanden ikke er i overensstemmelse med aftalen, og at den pågældende manglende overensstemmelse er opstået, dvs. fysisk har vist sig, inden for en frist på seks måneder fra leveringen; forbrugeren er hverken forpligtet til at bevise årsagen til denne manglende overensstemmelse eller til at bevise, at den kan tilskrives sælgeren
 - kun kan tilsidesættes, hvis sælgeren i tilstrækkelig grad kan bevise, at den nævnte manglende uoverensstemmelses årsag eller oprindelse findes i en omstændighed, som er indtrådt efter leveringen.

Underskrifter